

Õiguskantsler

Priit Sauk
peadirektor
Maanteeamet
info@mnt.ee

Teie nr

Meie 14.07.2017 nr 6-1/170856/1703091

AM-kategooria mootorsõiduki juhi juhendaja tunnistuse taotlemise tingimused

Austatud peadirektor

Õiguskantsleri poole pöördus avaldaja, kes soovis Maanteeameti e-teeninduses vormistada AM-kategooria mootorsõiduki juhi juhendaja tunnistust. Avaldaja on sündinud enne 1993. aastat ning tal on teadaolevalt A-kategooria mootorsõiduki juhiluba. Maanteeameti e-teeninduses ei õnnestunud avaldajal juhendaja tunnistust vormistada. Ameti klientoote sõnul ei ole võimalik avaldajale juhendaja tunnistust vormistada, kuna ta ei oma juhendatavale vastavat st AM-kategooria juhiluba vähemalt viis aastat enne taotlemise hetke.

[Liiklusseaduse](#) (LS) § 94 lg 2 järgi võib AM-kategooria mootorsõidukit juhtida ka isik, kellel on mis tahes mootorsõiduki juhtimisõigus või piiratud juhtimisõigus. AM-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust või piiratud juhtimisõigust ei nõuta isikult, kes on sündinud enne 1993. aasta 1. jaanuari. LS § 264 lg 1 punkt 16 kohaselt annab mis tahes mootorsõidukikategooria juhiluba õiguse juhtida mopeedi ja maastikusõidukit.

Eelnimetatud sätetele tuginedes saab järeldada, et enne 1993. a sündinud isikult ei nõuta AM-kategooria mootorsõiduki juhtimiseks juhtimisõigust (LS § 94 lg 2 2. lause). Kuna avaldajal oli seaduse jõustumisel hetkel olemas A-kategooria juhiluba, on tal ka mopeedi juhtimisõigus seaduse jõustumise hetkest alates sõltumata sellest, kas ta on sündinud enne või pärast 1993. a 1. jaanuari (LS § 264 lg 1 p 16). Teisisõnu, avaldajal on olemas mopeedi juhtimisõigus rohkem kui 5 aastat.

LS § 96 lg 8 ja § 100 lg 7 alusel on 21.06.2011 vastu võetud majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus "[Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele](#)". Määruse § 14 on lisatud 2012. aastal punkt 7, mille kohaselt isikud, kes on sündinud enne 1993. aasta 1. jaanuari ning kellel ei ole mootorsõiduki juhtimisõigust ning kes soovivad taotleda AM-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust ja juhiluba, peavad edukalt sooritama liiklusteooria- ja sõidueksami. Määruse muutmise eelnõu seletuskirjast ilmneb, et 7. punkti lisamine oli vajalik, kuna on esinenud juhtumeid, kus AM-kategooria juhiluba on soovinud taotleda isikud, kes on sündinud enne 1993. a ja kel ei ole mõne muu kategooria juhtimisõigust. Selgitusest saab tuletada, et probleeme ei ole olnud juhiloa taotlemisel nendel, kes on sündinud enne 1993. a ja kel on mõne muu kategooria juhtimisõigus, sest liiklusseaduse § 94 lg 2 kohaselt neil isikutel ei nõuta AM-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Kehtiva LS § 109 lg 2 punktis 1 sisaldub nõue, et mootorsõidukijuhi juhendajal peab olema vastava kategooria mootorsõiduki juhiluba vähemalt viis aastat. Oma tegevuse sisu poolest on mootorsõidukijuhi juhendaja ja õpetaja ülesanded sarnased - olla juures ja juhendada isikut mootorsõiduki sõidupraktika saamise eesmärgil - ning seega ei tohiks nõuded juhendajale olla karmimad kui õpetajale. LS § 118 lg 1 punktis 3 ei nõuta AM-kategooria mootorsõidukijuhi õpetajalt mitte juhiluba, nagu juhendajalt § 109 lg 2 p-s 1, vaid juhtimisõigust. Sätte kohaselt võib AM-kategooria juhti õpetada mootorsõidukijuhi õpetaja, kellel on A-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigus. Lisaks on LS § 118 lg 1 punktis 3 selgelt sedastatud, et õpetajal ei pea olema AM-kategooria juhtimisõigust, kuid peab olema A-kategooria juhtimisõigus. Punktis 3 sätestatud erand on kooskõlas LS § 94 lõikega 2, mille kohaselt mis tahes mootorsõiduki juhtimisõigus annab õiguse juhtida AM-kategooria mootorsõidukit.

Ehkki avaldajalt nõutakse AM-kategooria mootorsõiduki juhiloa olemasolu, ei näe liiklusseadus ette selget protseduuri, kuidas saaks isikud, kes on sündinud enne 1993. a ja kellel on mõne mootorsõiduki juhtimisõigus, taotleda endale AM-kategooria mootorsõiduki juhiluba. LS § 94 lõikest 2 johtub, et seadusandjal pole sellist protseduuri vaja sätestada, sest juhtimisõigus on selliste tunnustega isikul juba seadusest tulenevalt nagunii. LS § 96 lõikele 2 kohaselt saab juhtimisõigust tõendada nii liiklusregistri andmete alusel kui juhtimisõigust tõendava dokumendi ehk juhiloa alusel. Juhendaja tunnistuse taotlemisel on Maanteeametil võimalik liiklusregistri andmete alusel kontrollida avaldaja AM-kategooria juhtimisõiguse olemasolu.

Põhiseaduse §-st 14 tuleneva hea halduse põhimõttest lähtuvalt peab asutuse tegevus olema isiku jaoks selge ja üheselt mõistetav. Eelnevale tuginedes saab järeldada, et AM-kategooria mootorsõiduki juhilubade ja juhendaja tunnistuse taotlemise reeglid ei ole isiku jaoks üheselt ja lihtsalt mõistetavad. Kehtiva liiklusseaduse sätteid saab kooskõllaliselt tõlgendada nii, et AM-kategooria mootorsõiduki juhi juhendaja, kes on sündinud enne 1993. a ja kel on muu sõiduki juhtimisõigus, ei pea omama vähemalt viis aastat AM-kategooria mootorsõiduki juhiluba. Palume Teil täiendada Maanteeameti veebilehel olevaid juhiseid ning e-teenindust sel moel, et AM-kategooria juhendaja tõendit on võimalik taotleda ka isikutel, kel ei ole AM-kategooria juhiluba vormistatud, kuid kellel on selle kategooria juhtimisõigus seaduse alusel olemas.

Palun hiljemalt 21.08.2017 teavitada, kas nõustute soovitusel ja mida plaanite selle täitmiseks ette võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium